

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 104. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890598113072/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

smuk som en Kirke. Det skurede Egebord blinkede som Sølv, og hvor Solen skinnede ind gennem Vinduerne paa de bibelske Træsnitbilleder blev Væggene forgyldte og Billederne levende. Spurvenes Qvidren under Græstøvtager klang hende saa lifligt som den deiligste Musik. Det syntes hende endogsaa, som der var Forstand og Mening i hvad de sang, og som de bad hverandre god Morgen og takkede den gode Gud for det deilige Foraarsveir« (14f). - **12 Naade**] den uventede nåde optræder her for første gang som markering af den mere ortodokse kristelige orientering, som kommer igen i *Paa den yderste Dag, Nøget og Pigen som traadte paa Brødet*. Iøvrigt giver ordet »Naade« dobbeltbetødning til ordet »Ret« = 1. rigtigt. 2. at gøre ret, jvf. loven vs. nåden (jvf. også F.L.Lauritzen: Religionen i H.C.Andersens eventyr i Dansk teologisk Tidsskrift.1950.146-51).

Springfyrene

Springfyrene tryktes første gang i NE 3-45, der udkom 7.4.1845.

Af et brev til Heinrich Zeise 10.2.1845 (A-iana 2 rk. V 243, jvf. indledning til *Eluehøi* s. 99) fremgår indirekte, at eventyret har ligget færdigt denne dato. Derimod kendes baggrunden for eventyrets tilblivelse, idet Edvard Collin fortæller: »Min Datter havde som Barn vist ham [:A] en Springgaas og spurgte ham da, om han troede, at den kunde springe saa høit som en Leppe. Samme Dag kom han igjen og op læste sit Eventyr: »Springfyrene« (A&C 460 jvf. også Nic.Bøgh: H.C.Andersen i det daglige Liv. Illustreret Tidende nr.27. 2.4.1905. 385).

Bortset fra inspirationen fra Collins datter er *Springfyrens* en variation af Kloeds Hans-motivet, som A var begyndt at arbejde med i forbindelse med *Grøntæet*.

91.2 Loppen, Grøshoppen og Springgaasen] de tre konkurrenter: folketroens 3-tal. - **2 Springgaasen**] legetøj lavet af gåsens brystben. Ved hjælp af en pind og et snoet bånd, der er fæstet med en klat bøg, kan den bringes til at springe. - **5 Springfyre**] modelaps, dameven; her tillige med ordspil på ordet springe. - **6 jeg giver min Datter ... springer høiest!**] sml. J. Swift: Gullivers Rejser, 1. del kap.3, hvor Lilleputkejseren giver embeder til dem, som kan springe højest: »Når et stort embede bliver ledigt [...] andrager fem-seks af disse kandidater kejseren om at måtte underholde Hans Majestæt med en opvisning i linedans. Og den, der springer højest uden at falde får embedet« (1966.36f) (jvf.

Fodreise 53). – **10-11** *den havde Frøken-Blod ... omgaaes med Mennesker*] sml. Fodreise, den lærde mand i dødens omnibus, som ræsonnerer over lopperne: »de besidde Aand og Sinag, i det de helst dvæle hos det smukke Kjøen. Men hvad vinde de ved deres Vedholdenhed og Kjærlighed? kun Forfølgelse og Død» (92). – **14** *havde ... Skik paa sig*] havde gode manerer, levemåde. – **16** *gammel Familie i ... Ægypten*] jvf. 2. Mos.10.1-20, græshoppeplagen Gud sender over Ægypten for at blødgøre Faraos hjerte. – **18** *Herrablade*] billedkortene dvs. konge, dame og knægt.

92.6-7 *man kunde see ... en streng Vinter*] iflg. folketroen blev vinteren mild, hvis gåsens brystben var hvidt, og hård, hvis det var brunt. – **24** *fulde paa*] falde en ind, finde på. – **25** *har Been i Ponden*] ben i næsen; vilje og god forstand. Her tillige ordspil på at springgåsen som helhed er af ben. – **28** *Gaaserad*] benrad; A.s eget udtryk m. ordspil på at springgåsen i virkeligheden kun er ben. – **29-30** *der skal ... Krop til*] sml. Santas kriuk af Annunziata i Imp (174).

Hyrdinden og Skorsteensfejeren

Hyrdinden og Skorsteensfejeren blev trykt første gang i NE 3-45, der udkom 7.4.1845.

Iflg. Alm blev eventyret skrevet 13.3.1845: »Ild i Røret paa min Kakkedovn. Hyrdinden og Skorsteensfejeren.« Udoer denne impuls kendes intet til den personlige baggrund for eventyrets tilblivelse, idet Brix' påstand (163), at eventyret skulle være inspireret af A.s unge venner, Jonna Drewsen og Henrik Stampes kærlighedshistorie, som A var levende interesseret i, overbevisende er afvist af Stampe 116.

Arbejdet med eventyret varede ved lige til korrekturen, hvor han bl.a. endelig nåede frem til den imponante titel på figuren på det gamle skab: »Gjædebukkebeens-Overogundergeneralkrigskommandørsergeant«. Af den bevarede kladde (trykt i Buket III-115), som er meget anderledes end den endelige version, ses tydeligt at eventyrets egentlige inspiration er af litterær karakter, nemlig E.T.A.Hoffmanns Nussknacker und Mausekönig, hvor Nussknacker beder Marie følge sig efter at muskongen er overvundet. De klatrer da op ad og ind i et udskåret skab, hvor de kryber op igennem et ærme i faderens pels, og herfra kommer de ind i Slaraffenland, som Marie rives bort fra, da hun vågner.

93.11-12 *Gjædebukkebeens-Overogundergeneralkrigskommandørsergeant*]